

EESTI ÕPETAJATE LIIT.

KÕNETRAAT 14-63.

TALLINNA, RATASKAEVU 22—1.

KAS JA MIKS PEAME KUULUMA ÕPETAJATE ORGANISATSIOONI LIIKMEKS?

Meie omariikluse päivil on tekkinud niihästi linnas kui maal määratu hulk igasuguseid organisatsioone. Neid on asutatud küll kultuurilis-heategevuslike eesmärkide taotlemiseks, küll ainelise kasu saamiseks; on neid tegutsemas ilmavaateliste ja poliitiliste koondistena, on hulk neidki, kes ühendavad ühel ja samal ameti- või kutsealal töötavaid endi kutsehüvede arendamiseks ja kaitsmiseks. On ilmnenas isegi organisatsioonide üleprodukttsiooni tunnuseid: kõikjal ei jatku tarvilisel määral nõuetekõrgusel seisvaid tegelasi, sagedasti tuleb liikmeistki puudus.

ÕPETAJATE ÜHEKSA AMETIT JA...

Õpetaja, see „maa sool“, tunneb end olevat kohustatud kaasa rühkima võimalikult paljudes organisatsioonides. Maal eriti ei saagi teisiti, sest esiteks puuduvad seal veel vilunud tegelased teistest seltskonnakihtidest, teiseks maksab meil ju ammust ajast vaade seltskonnas, et õpetajaametiga käivad kaasas tingimata seltskonnategelase kohused. Ja nii leiab iga kohusetundelik õpetaja pärast otsekohest päevatööd end täitmas kõige mitmekesisemaid ülesandeid: haridus- ja karskusseltsi esimehena, kaubatarvitajateühingu kirjatöötajana, ühismeierei raamatupidajana, masina- ja pulliühisuse abikirjatöötajana, kaitseliidu malevkonna pealikuna — jne. jne. ja haridus-, karskus-, raamatukogu- ja tuletõrjeseltsi, põllumeestekogude, kaitseliidu ja paljude muude pidude laulu- ja muusikakoori, näitemängu ja deklamatsiooni juhatajana, uksehoidjana ja kojamehena. Sest õpetaja peab! Ja ta teebki seda, teeb väsimata, koormab end üle, ei luba enda jaoks ühtki vaba silmapilku, jätab unustusse oma edasiharimise, kirjanduse — selleks ei jatku ju aega! Ta ei oota selle eest kelleltki tänu, sest selle andjat ei ole — veel vähem ootab ta tasu — see oleks talle põhimõtteliselt vastuvõtmatu. Ainult siis, kui ta poliitilisel kihutuskoosolekul kuuleb vastutustundeta ja kasimata suuga demagoogilist erakonna agitaatorit õpetajaid laiskuses ja tasuahnuses siunamas, kes meie riigi vaeseks söövat, või kui ta kuuleb, et palgakõrgenduse nõrk lootusekuma juba mitmendat ja mitmendat korda uuesti kustuma peab — siis kihvataks nagu ta sees mingisugune nõrk enesetunde vari, meelegibeduse sapp kipuks halvama töötahtmist, kusagilt kerkiks nagu haavumise ja protesti kihk — kuid ainult mõneks silmapilguks. Sest sel ja sel kellaajal on selle ja selle ühingu juhatuse koosolek, laulukoori harjutus, näitemängu proov — ja tuleval pühapäeval on ju pidu!..

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOOLU

660300838

ARHIIVKOC

KUTSEÜHING VÕÕRASLAPS.

Ainukene koht, kust õpetaja võib puududa täie õiguse ja südamerahuga, see on oma — õpetajate — ühingu koosolek. Selle eest ei tee talle keegi etteheiteid. Otse vastupidi: võimud, kellest oleneb õpetaja teenistus ja heaolu, leiavad sagedasti otse ebasoovitavaks õpetajal kuuluda oma kutseühingu liikmeks. Ehk kui veel liikmeks, siis — jumal hoidku — mitte juhatuse liikmeks! Sellest ei saabu muud kui ainult pahandusi. Ja kalliks läheb: liikmemaksuks võetakse tervelt 3—4 krooni aastas — see on ju $\frac{1}{300}$ keskmise õpetaja palgast; selle eest võib osta juba 3—4 naela võid, suitsumees saab 10—15 karpit suitset, noor „koolipreili“ aga tervelt kaks topsi puudrit, või paari siidisukke! Tööd ja askeldusi on teistegi organisatsioonidega juba küllalt, aega niigi juba vähe — ja väsimus, tülpimus ning tüdimus teeb vastumeelseks isegi mõtlemise kaugematest käikudest ja ülesandeist. „Las teised jändavad — tuleb nende tööst midagi — ega siis minagi ilma ei jää; ei tule — noh, mis siis tühja tuult taga ajada!“

On veel kaunis hulgake ametivendi ja õdesid, kes eemale on jäänud neil ja muil kaalutlusil õpetajate organisatsioonidest ja nende tööst. Vahest on neil selleks täieline õigus? Kas on õpetajate organisatsioon üldse tarvilik? Kas on tingimata tarvilik iga õpetaja kuulumine sellesse organisatsiooni?

ORGANISEERUMINE — ELULINE VAJADUS.

Õpetajate kutseühingulik liikumine ei ole ainult tänapäevane nähtus. Ei ole ammugi enam ühtki kultuurriiki, kus ei tegutseks õpetajate organisatsioon. Ei ole meil, Eestiski, enam ühtki kodumaa nurka, kus ei asuks õpetajate ühing. Ka meilgi on hulk ametivendi ja õdesid — algul küll vähemus, kuid nüüd juba ligi 75% kõigist õpetajast — kes juba 10 aastat kuuluvad organiseeritud õpetajate hulka ja teevad püsivalt tööd õpetajate ühinguis ja liitudes. Nad on jõudnud äratundmisele, et õpetaja, vaatamata oma suurele töökoormale teiste kasuks, peab leidma aega ja jõudu ka tööks oma organisatsioonis. Nad on koguni arvamisel, et õpetajate organisatsioonidest ja nende töö edukusest oleneb kogu Eesti kooli ja õpetaja saatus ja tulevik.

Millised kaalutlused, väited ja tõsiasiad on teinud neist tulised ja innustunud õpetajate organisatsioonide liikmed ja tegelased? Mis on viinud neid äratundmisele, et iga õpetaja — töötagu ta alg- või keskkoolis, keset linna rahutuid askeldusi või kaugete metsataguste vaikuses maal, — peab kuuluma õpetaja organisatsiooni liikmeks, peab osa võtma kogu organiseeritud õpetajaskonna ühise pere tööst ja jõupingutustest?

Neid kaalutlusi ja väiteid on väga palju. Ja tänapäev ei ole need väited enam paljas teooria, ilus unistus ja õhulosside kogu, vaid kümned korrad tõestunud ja käega katsutud tõsiasi, ümberlükkamatu tõekspidamine, realiteet.

Rahvavalitsuslikus riigikorras leiavad üksikute rahvakihtide elulised huvid tähelepanu ja rahuldamist ainult siis, kui need rahvakihid on tugevasti koondunud huviosaliste organisatsioonidesse. Üksiku hääl on nõrk ja kaob üldises kõnekõminas, ei see ulatu naljalt kostma nende kõrvadeni, kelle hooliks on üldise heakäekäigu juhtimine.

Mitmetuhandelise õpetajaspere hooldada, arendada ja kasvatada on rahvas andnud oma suurima ja kallihinnalisema varanduse — oma tuleviku lootuse, oma lapsed. Kõiki õpetajaid — töötagu nad alg- või keskkoolis, linnas või maal — ühendab suur ühine eesmärk ja ülesanne — kasvatada Inimest, kasvatada väarikaid ühiskonna liikmeid ja riigikodanikke. Suur ülesanne nõuab väärilisi ülesande täitjaid ja väärilisi ülesannete täitmise võimalusi ning töötingimusi. Õpetajate organisatsioonide ülesanne ei ole enam ega vähem, kui hoolitseda nende võimaluste ja tingimuste loomise eest.

MEIE SIHID JA TEED.

Eesti õpetajate organisatsioonide eesmärk on seepärast: „hästikorraldatud ja ajanõuete kõrgusel seisev Eesti kool, mille hingeks oma ülesannete kõrgusel seisev ja oma õigustes kindlustatud Eesti õpetajaskond“.

Milliseid teid kaudu ja milliste tagajärgedega püüavad läheneda õpetajate organisatsioonid, nii kohalikud ühingud, maakondade liidud, kui ka nende keskkorraldus — Eesti Õpetajate Liit — selle eesmärgile?

Õpetajate esmajooneline ülesanne on hoolitseda koolitöö arenemist soodustavate väliste tingimuste eest, lahendada otstarbekohaselt kooli õiguslik seisukord. Kooli seadusandlus on olnud seepärast alati õpetajate organisatsioonide erilise tähelepanu osaline. Õpetajate organisatsioonid on võtnud ja võtavad osa kõigi koolisse puutuvate seaduste väljatöötamisest, rajanud sihtjoone ja püüdnud seadusi kohandada tegelikkudele koolielu nõuetele ja kasvatustöö printsiipidele. Nad on algatanud uute seaduste väljatöötamist ja endistes ilmsiks tulnud puuduste korrigeerimist. Eesti praegune koolikorraldus — see on oma põhijoontes rajatud õpetajate organisatsioonide poolt püstitatud põhimõttele, see on organiseeritud õpetajaskonna kollektiivse töö ja jõupingutuste hiilgavam saavutus!

Kooli sisulise külje arendamine ja õpetusliku tasapinna tõstmine kohase õppematerjali leidmise, õppemeetodite uurimise, kasvatusteaduslike küsimuste selgitamise jne. kaudu on õpetajate organisatsioonide alaliseks mureks. Organiseeritud õpetajaskond oma kongresside, koosolekute, nõupidamiste ja toimkondade kaudu on liikuma pannud ja kogu õpetajaskonna, samuti aga ka koolist huvitatud seltskonna, omanduseks teinud uue aja kasvatusteaduslikud põhimõtted, näidanud tee nendele lähenemiseks ja nende teostamiseks.

Õpetajate õpetuslike võimete tõstmine edasiharimiskursuste, referaatide, kasvatusteadusliku kirjanduse levitamise jne. kaudu on õpetajate organisatsioonidele tähtsamaid tegevusalasid.

Juhitud teadmisest, et õpetaja saab anduda oma suure ja vastutusrikka ülesande täitmisele ainult siis, kui ühiskond, kelle teenistuses ta seisab, kindlustab talle väärilise õigusliku ja majandusliku olukorra, on õpetajate organisatsioonid seisnud vahetpidamata õpetajate õiguslike ja majanduslike huvide valvel. See on olnud õpetajate organisatsioonide tähtsaim, aga ka raskeim ülesanne. Kuid vaatamata sellele, et õpetajaskonna nõudmised tema õigusliku ja majandus-

liku olukorra kindlustamise sihis on leidnud sagedasti kõige vihasemat vastu-seismist, ei ole ometi organiseeritud õpetajaskonna töö siingi jäänud silma-paistvate tagajärgedeta. Peale pikka ja visa võitlust on läinud õpetajate organisatsioonidel korda saavutada õpetajate palgas ja õigustes (pension jne.) üheväärilisust teiste vastavate asutuste riigiteenijatega — saavutus, millisest endistel aegadel eriti maakooli õpetaja ei tohtinud unistadagi. Vahelduva õnnega — kuid mitte kunagi kaotajana — on õpetajate organisatsioonid vastu pidanud neli ägedat palgavõitluse ajajärku, kus sagedasti on tulnud visalt heidelda õpetajate varemsaavutatud õiguste kärpimiste ja kitsendamiste vastu. — Tänu õpetajate organisatsioonide tööle ei ole praegusaja õpetaja enam ülemuste ja ülemusekeste meeolude ja tujude mängukann, nagu endistel aegadel, vaid iseseisev ja vastutav töömees, kellel mitte ainult ei tohi, vaid peavad olema oma kindlad seisukohad ja vaated oma töö korraldamisel.

KÕIGI JÕUDEDE KOONDAMISELE!

Ülaltooduga oleme märkinud üldistes lausetes need piirid, milles liigub õpetajate organisatsioonide töö; neis lausetes oleme saanud tuua ainult üksikuid silmapaistvamaid selle töö saavutusi. Kuid sellestki peaks selguma igale heatahtlikule vaatlejale, et õpetajate organisatsioonid oma kümneaastase tegevuse kestes on teinud määratu suure töö Eesti kooli loomisel ja õpetajate õiguste kaitsmisel. Suur enamus Eesti õpetajaist on sellest tööst osa võtnud ja seda tööd kannud; kuid on veel terve hulk ameitkaaslast, kes siia-ajani on seisnud kõrval sellest tööst. Ees seisab veel hulk suuri ülesandeid. Nende lahendamine on kõigi teadlikkude ja oma töösse kiindunud õpetajate huvides. Õpetaja esimene ülesanne on siiski kool, seepärast peab muude ülesannete kõrval eeskätt selle organisatsiooni tööst osavõtmiseks aega ja võimalusi leidma, mis taotleb kooli huvisid.

Seepärast, ametikaaslane, kes Sa seni veel ei ole astunud oma kutse-organisatsiooni liikmeks: ära unusta, et kogu õpetajaskonna huvid on ka Sinu huvid. Sinu tegevuspiirkonnas asub õpetajate ühing; otsi ta veel täna üles ja liitu organiseerunud ametikaaslastega. Peaks aga selguma, et ühing Sinu nõudeid ei rahulda, et tal on vigu ja puudusi, mis ei võimalda tal pakkuda oma liigetele kõiki hüvesid maksimaalses ulatuses, siis tea, et need vead peame ise parandama. Kus viga näed laita, seal tule ja aita!

Ja Sina, organiseerunud ametikaaslane, väsimata ühingu tegelane, selgita ühingust eemalseisjaile ja eriti noortele värskelt koolipõllule asunud ametikaaslastele kutseühingu suuri ülesandeid ja ühingusse kuulumise paratamatut tarvidust. Võta kõik oma vilumus ja mõju tarvitusele, et ühendada kõiki Eesti õpetajaid ühiseks tulemusterikkalt töötavaks ja mõjuvõimsaks tervikuks.

Olgu meie esimene ülesanne äsjaalgunud teisel tegevusaastakümnel kõigi jõudude koondamine Eesti kooli sisustamiseks.

Eesti Õpetajate Liit.

Tallinna, 1928.